

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 marca 2020 r.

Pozycja 83

POSTANOWIENIE z dnia 10 grudnia 2019 r. Sygn. akt Ts 119/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Pierwszego Prywatnego Zarządu Nieruchomości Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze i art. 9 ust. 2b zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, ze zm.) w zakresie, w jakim:

- „naruszają zasadę *vacatio legis* wywodzoną z zasady demokratycznego państwa prawnego” z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1, z art. 20 i z art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- „odbierają osobowość prawną podmiotom dotkniętym ich regulacją, pozbawiając je tym samym obrony i możliwości dochodzenia swoich praw w postępowaniu sądowym” z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 i w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji,
- „naruszają konstytucyjne prawo swobodnej działalności bez wskazania na ważny interes publiczny oraz w zakresie, w jakim naruszają istotę prawa wykonywania dotychczasowej działalności” z art. 20 w związku z art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji,
- „konfiskują dobra podmiotów dotkniętych ich regulacją, ich kapitał zakładowy i obrotowy bez orzeczenia Sądu przy jednoczesnym naruszeniu zasady proporcjonalności” z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 46 Konstytucji,
- „naruszają trójpodział władzy” z art. 10 w związku z art. 1, art. 45 ust. 1, art. 20 i art. 64 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 lipca 2019 r. (data nadania) Pierwszy Prywatny Zarząd Nieruchomości Sp. z o.o. (dalej: skarżąca albo spółka), wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

20 września 2018 r. skarżąca, po tym jak dowiedziała się o skreśleniu jej z rejestru REGON, złożyła do Sądu Rejonowego dla W. XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: Sąd Rejonowy albo sąd pierwszej instancji) wniosek o przerejestrowanie spółki z rejestru RHB do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego oraz o przywrócenie terminu do złożenia tego wniosku. Postanowieniem z 25 września 2018 r. (sygn. akt [...]) referendarz w Sądzie Rejonowym odrzucił oba wnioski stwierdziwszy, że z dniem 1 stycznia 2016 r. spółka utraciła byt prawny. W związku z tym nie ma zdolności sądowej, przez co nie może skutecznie zainicjować żadnego postępowania. Następnie zarządzeniem z 10 października 2018 r. (sygn. akt jw.) zwrócił uiszczone przez skarżącą opłaty.

Postanowieniem z 3 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy rozpoznawszy sprawę jako sąd pierwszej instancji, odrzucił skargę na postanowienie referendarza odrzucające wniosek skarżącej o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o przerejestrowanie spółki oraz wniosek o przerejestrowanie spółki. Utrzymał także w mocy zaskarżone zarządzenie referendarza sądowego o zwrocie uiszczonych przez skarżącą opłat. W uzasadnieniu m.in. wskazał, że skarżąca nie dopełniła obowiązku przerejestrowania do Krajowego Rejestru Sądowego w określonym przepisami prawa terminie i w konsekwencji 1 stycznia 2016 r. utraciła byt prawny i możliwość skutecznego zainicjowania postępowania sądowego. Postanowieniem z 27 marca 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w W. XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) oddalił zażalenie skarżącej podzieliwszy stanowisko sądu pierwszej instancji. Dodatkowo zwrócił uwagę na *ratio legis* art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, ze zm.; dalej: p.w.u.KRS) oraz na to, że termin na złożenie wniosku o przerejestrowanie wynosił aż 15 lat. W związku z tym, jak zauważył, „to nie ustawa spowodowała skutki w niej określone dla tzw. martwych podmiotów rejestrowych, ale brak minimum staranności, bezczynność i w konsekwencji zgoda podmiotu na taki skutek”.

Postanowienie Sądu Okręgowego z 27 marca 2019 r., wskazane przez skarżącą jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało jej doręczone 2 maja 2019 r.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 23 października 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 31 października 2019 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez wykazanie, że J.M. jest uprawniony do działania w imieniu skarżącej oraz poinformowanie, czy od postanowienia Sądu Okręgowego z 27 marca 2019 r. został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W piśmie z złożonym 6 listopada 2019 r. (data nadania) skarżąca odniosła się do zarządzenia.

Zakwestionowanym w skardze art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze i art. 9 ust. 2b zdanie pierwsze p.w.u.KRS, skarżąca zarzuciła naruszenie zasad *vacatio legis* i trójpodziału władzy. Zwróciła bowiem uwagę na to, że ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924), która wprowadziła do obrotu prawnego m.in. zakwestionowane w skardze przepisy, bez uzasadnionych powodów weszła w życie na przełomie roku kalendarzowego „w trybie natychmiastowym”. Użyte w art. 9 ust. 2a i 2b p.w.u.KRS zwroty „uważa się za wykreślone z rejestru” oraz „z mocy prawa” dowodzą zaś, że ustawodawca wkroczył w kompetencje władzy wykonawczej i sądowniczej. Skarżąca twierdzi ponadto, że zaskarżone przez nią regulacje naruszyły prawo dochodzenia przez spółkę swoich praw w postępowaniu sądowym, a także bez ważnego interesu publicznego ograniczyły wolność działalności gospodarczej. Przewidziana w nich „kara” za nieprzerejestrowanie spółki w ustawowym terminie jest – jak zarzuciła skarżąca – nieproporcjonalna do celu założonego przez ustawodawcę, zaś jej nałożenie następuje bez postępowania zakończonych prawomocnym orzeczeniem.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono dwa przepisy ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, ze zm.):

– art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze w brzmieniu: „Podmioty podlegające obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego zgodnie z przepisami ustawy, o której mowa w art. 1, które były wpisane do rejestru sądowego na podstawie przepisów obowiązujących do dnia wejścia w życie tej ustawy i które do dnia 31 grudnia 2015 r. nie złożyły wniosku o wpis do rejestru, uznaje się za wykreślone z rejestru z dniem 1 stycznia 2016 r.”;

– art. 9 ust. 2b zdanie pierwsze w brzmieniu: „Z dniem 1 stycznia 2016 r. Skarb Państwa nabywa nieodpłatnie z mocy prawa mienie podmiotów, o których mowa w ust. 2a”.

3. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż sporządzona została w imieniu skarżącej przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK), a skarżąca:

a) wyczerpała przysługującą jej drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w W. XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy z 27 marca 2019 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia,

b) dochowała przepisanego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ odpis wymienionego wyżej postanowienia został doręczony pełnomocnikowi skarżącej 2 maja 2019 r., a skarga została wniesiona 30 lipca 2019 r.,

c) prawidłowo określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), wskazując, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jej zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK) a także przedstawiła w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

4. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

Istota problemu przedstawionego przez skarżącą sprowadza się do stwierdzenia, że zastosowanie kwestionowanych przepisów powoduje, iż z dniem 1 stycznia 2016 r. podmioty nieprzarejestrowane do Krajowego Rejestru Sądowego zostają wykreślone z dotychczasowego rejestru sądowego, czyli w konsekwencji tracą podmiotowość prawną, a wraz z nią zdolność prawną i zdolność sądową. Innymi słowy, przestają istnieć w obrocie prawnym. Majątek podmiotu uznanego za wykreślony, bez dokonywania jakiejkolwiek czynności, w tym wydania prawomocnego orzeczenia, przechodzi na rzecz Skarbu Państwa bez jakiegokolwiek wynagrodzenia lub odszkodowania. Jednocześnie zaskarżone przepisy nie przewidują procedury odwoławczej dla wykreślonego podmiotu, ani przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, w ramach którego swoje roszczenia mogliby zgłosić udziałowcy likwidowanej spółki. Ustawa nie wskazuje także żadnego celu, dla którego następuje nabycie majątku przez Skarb Państwa.

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił jak w sentencji.